

בש"פ 5746/22 - שמעון דיין נגד מדינת ישראל

בית המשפט העליון

בש"פ 5746/22

לפני: כבוד השופטת ע' ברון

המבקש: שמעון דיין

נ ג ד

המשיבה: מדינת ישראל

בקשה למתן רשות ערר על החלטת בית המשפט המחוזי בנצרת מיום 26.8.2022 (כבוד השופט ג' צפרי) ב-עמ"ת 52784-08-22

בשם המבקש: עו"ד יוסי אמר; עו"ד ג'מאל זנגריה

החלטה

1. לפניי בקשה למתן רשות ערר על החלטת בית המשפט המחוזי בנצרת מיום 26.8.2022 (השופט ג' צפרי) ב-עמ"ת 52784-08-22, שבגדרה התקבל ערר שהגישה המשיבה על החלטת בית משפט השלום בקריית שמונה מיום 23.8.2022 (השופטת נ' אסכנדר-מוסא) ב-מ"ת 44215-08-22. בית המשפט המחוזי הורה על שליחת המבקש לתסקיר מעצר, תוך הותרתו מאחורי סורג ובריח עד להגשת התסקיר.

רקע והליכים קודמים

2. על פי המתואר בכתב האישום, המבקש היה מעורב באירוע קשה וממושך שבמהלכו הפעיל אלימות כלפי בת זוגו (להלן: המתלוננת). האירוע החל ביום 13.8.2022 בסמוך לשעה 23:00, שאז פרץ ויכוח בין המבקש לבין המתלוננת בעת שניגשו יחדיו לרכבו של המבקש. במהלך הוויכוח שהתנהל מחוץ לרכב תקף המבקש את המתלוננת באלימות קשה, אחז בשערה ודחף אותה אל רכבו. לאחר שנכנסו לרכב החל המבקש לנסוע בפראות, ולא נענה לבקשותיה של המתלוננת כי יעצור את הרכב. לאחר שסירב לבקשות ואף מנע מהמתלוננת ליצור קשר עם אמה בכך

עמוד 1

שנטל ממנה את הטלפון הנייד שלה, פתחה המתלוננת את דלת הרכב הסמוכה אליה על מנת לאלץ את המבקש לעצור את הנסיעה. בתגובה לכך תפס המבקש את ידה של המתלוננת והכה אותה מספר פעמים. בשלב זה עברה המתלוננת למושב האחורי של הרכב, ושם המשיכה לנסות לפתוח את דלתות הרכב על מנת לגרום למבקש לעצור את נסיעתו, תוך שהיא בוכה ומתחננת בפניו כי יעצור.

לאחר הדברים האלו, עצר המבקש את הרכב בשולי הדרך. הוא יצא מן הרכב על מנת לגשת אל הדלת האחורית, פתח את הדלת והחל להכות את המתלוננת במכות אגרופ. בשלב מסוים הצליחה המתלוננת לצאת מן הרכב ולרוץ ממנו, אולם המבקש רץ בעקבותיה, לפת את זרועו סביב צווארה והוביל אותה חזרה אל הרכב. המתלוננת נשכבה על הקרקע על מנת למנוע מהמבקש להכניס אותה לרכבו, ובתגובה הכה אותה המבקש והצליח להכניס אותה אל הרכב, והמשיך בנסיעה. בשלב מסוים לאחר מכן עצר המבקש את הרכב בסמוך למושבה יסוד המעלה, שם הצליחה המתלוננת ליטול את מכשיר הטלפון הנייד שלה ולשלוח הודעה קולית לאמה. לאחר מכן השליכה המתלוננת את הטלפון מחלון הרכב, ובתגובה יצא המבקש מהרכב, נטל את מכשיר הטלפון ומחק את ההודעה ששלחה. בזמן שהמבקש עשה כן, הצליחה המתלוננת לצאת מהרכב ולברוח בריצה אל תוך המושבה. המתלוננת הסתתרה בחצר של אחד הבתים, עד אשר ביקשה עזרה מעוברי אורח שחלפו במקום. המבקש הבחין במתלוננת בחברתם של עוברי האורח, ובתגובה עזב את המקום.

בכתב האישום מצוין כי כתוצאה ממעשיו של המבקש, נגרמו למתלוננת שטפי דם בחלקים רבים בגופה. עוד מצוין בכתב האישום כי לאורך הנסיעה גם איים המבקש על המתלוננת בפגיעה שלא כדין בגופה, כגון שאמר לה "יעלה לך ביוקר אל תדאגי, אני אזיין אותך"; וכן כי ביצע מספר עבירות תנועה. עולה מכתב האישום כי פרט לאירוע מיום 13.8.2022, מיוחסים למבקש אירועי אלימות נוספים שכוונו כלפי המתלוננת במספר רב של הזדמנויות והתרחשו במהלך הקשר ביניהם, שבהם תקף המבקש את המתלוננת בכך שסטר לה, נשך אותה, חנק אותה והכה אותה באגרופים. מספר אירועים קודמים שבהם המבקש נהג באלימות כלפי המתלוננת או איים עליה מתוארים בכתב האישום באופן מפורט. כך, באירוע שהתרחש בשלושה חודשים לפני האירוע מיום 13.8.2022, הניף המבקש סכין לעבר פניה של המתלוננת ואיים בפגיעה בה. באירועים שהתרחשו ביום ה-20.5.2022 וביום ה-14.6.2022 שלח המבקש מסרונים למתלוננת שבהם איים כי יפגע בה. כמו כן, בשלושה אירועים שהתרחשו במהלך החודשים יולי ואוגוסט שנת 2022 תקף המבקש את המתלוננת, הפעיל כלפיה אלימות ובאחד האירועים קרע את בגדיה.

3. המבקש נעצר ביום 14.8.2022, וביום 21.8.2022 הוגש נגדו כתב האישום בגין האירועים המתוארים לעיל, שבו יוחסו לו עבירות של תקיפה הגורמת חבלה של ממש (2 עבירות); כליאת שווא; תקיפה סתם - בן זוג; איומים (4 עבירות); היזק לרכוש במזיד; נהיגה פוחזת של רכב; עקיפה תוך חציית קו הפרדה רצוף; ואי ציות לתמרור עצור.

בד בבד עם הגשת כתב האישום, הגישה המשיבה לבית משפט השלום בקריית שמונה בקשה למעצרו של המבקש עד לתום ההליכים המשפטיים. בבקשה נטען כי מן המבקש נשקפת מסוכנות רבה וכי קיימת לגביו עילת מעצר סטטוטורית לנוכח אופי העבירות המיוחסות לו; כי חומר החקירה מעלה שברקע למעשיו של המבקש נמצא שימוש לרעה באלכוהול, שגם הוא מלמד על המסוכנות הרבה הנשקפת ממנו; וכי קיים יסוד סביר לחשש כי שחרורו של המבקש יביא לשיבוש מהלכי משפט או להשפעה על עדים. בדיון שהתקיים בבקשה הסכים בא-כוח המבקש לקיומן של ראיות לכאורה ועילת מעצר, אך טען כי ניתן לאיין את המסוכנות הנשקפת מן המבקש באמצעות שחרורו לחלופת מעצר. במצב דברים זה, קבע בית המשפט כי השאלה העיקרית שנותרה בפניו היא "האם ניתן, במקרה זה, לשחרר את [המבקש] לחלופת מעצר שיהיה בה כדי לאיין את המסוכנות הנשקפת ממנו, והאם ניתן וראוי, במקרה זה, לעשות זאת ללא קבלת תסקיר מעצר שיבחן את החלופה המוצעת" (פסקה 14).

עמוד 2

4. ביום 23.8.2022, בתום הדיון שהתקיים במעמד הצדדים, ניתנה החלטה על ידי בית משפט השלום שלפיה שוחרר המבקש למעצר בית בתנאים ובערבויות. עם זאת הורה בית המשפט על הפניית המבקש לקבלת תסקיר מעצר שיינתן עד ליום 23.10.2022, אך בניגוד לעמדת המשיבה לא ראה מקום להותיר את המבקש במעצר בהמתנה לקבלת התסקיר. זאת לאחר שבמהלך הדיונים בבקשה נחקרו בפני בית המשפט מפקחים אפשריים שהוצעו על ידי המבקש. בית המשפט נימק את החלטתו בכך שהאלימות המיוחסת למבקש התרחשה לאורך תקופה קצרה יחסית, כך שאין מדובר בהתעללות אלימה כלפי בת זוג שיש בה כדי ללמד על מסוכנות אחרת; בכך שאין מקום לקבל את טענת המשיבה שלפיה העבירות נושא כתב האישום בוצעו על רקע שימוש לרעה באלכוהול, שכן אין בתיק החקירה כל ראיה שמלמדת על כך שאלו הם פני הדברים; בכך שלא הוצגה על ידי המשיבה ראיה לכך שלא ניתן לתת אמון במבקש; ובכך שלא נפל כל פגם בזהות המפקחים שהוצעו על ידי המבקש, שבית המשפט התרשם מהם כאמינים ומהימנים. משכך הורה בית המשפט על שחרורו של המבקש למעצר בית מלא בבית אמו, לצד תנאים מגבילים נוספים, בלא להקדים כאמור תסקיר לשחרור. זאת, לדברי בית המשפט, לנוכח העומס המשמעותי המוטל על שירות המבחן, שעשוי להוביל לכך שהמבקש ישהה במעצר שבועות ארוכים עד לקבלת התסקיר.

משניתנה ההחלטה בדבר השחרור לחלופת מעצר, ולבקשת המשיבה, הורה בית משפט השלום על עיכוב ביצוע ההחלטה עד ליום 24.8.2022 בשעה 16:00, על מנת לאפשר למשיבה כבקשתה לשקול הגשת ערר על ההחלטה לבית המשפט המחוזי.

5. ביום 24.8.2022 אמנם הוגש ערר על ידי המשיבה לבית המשפט המחוזי בנצרת, שבו נטען כי בית משפט השלום שגה בכך שהורה על שחרורו של המבקש למעצר בית בבית אמו, בלא שקדם לכך תסקיר מעצר. בית המשפט המחוזי הורה כי הדיון בערר יתקיים עוד באותו היום, בשעה 14:30; אולם המבקש ובאי-כוחו לא התייצבו לדיון במועדו. משכך בשעה 15:15 הורה בית המשפט המחוזי על דחיית הדיון בערר ליום המחרת, 25.8.2022 שעה 10:30, תוך הארכת מעצרו של המבקש עד ל-25.8.2022 שעה 12:00.

6. בפתח הדיון שהתקיים ביום 25.8.2022 טען בא-כוח המבקש כי המבקש שווה במעצר לא חוקי, לנוכח העובדה שלא נכח בדיון שבו הורה בית המשפט המחוזי על הארכת מעצרו. בית המשפט (השופט א' קולה) קבע כי בא-כוחו של המבקש צריך היה להעלות את הטענה כבר ביום האתמול, מיד לאחר שנודע לו על המעצר, וכי בשלב שבו הועלתה הטענה אין להידרש אליה. לצד זאת קבע בית המשפט כי למען הסר ספק מעצרו של המבקש מוארך עד למתן החלטה אחרת. לאחר מכן נדרש בית המשפט לסוגיה נושא הערר, ובחן את האפשרות שהמבקש יישלח לחלופת מעצר. בתוך כך נבחנו מפקחים אפשריים לחלופת המעצר, ולאחר שנשמעו הערות בית המשפט ולבקשת בא-כוח המבקש, נקבע דיון נוסף ליום שלמחרת (26.8.2022) על מנת להציע מפקח נוסף.

הדיון שהתקיים ביום 26.8.2022 נערך בפני מותב אחר (השופט ג' צפירי). במהלך הדיון בא-כוח המבקש הציג לבית המשפט שני מפקחים נוספים המוצעים על ידו. המשיבה לא התנגדה עקרונית לאפשרות השמתו של המבקש בחלופת מעצר, ואולם עמדה על התנגדותה לשחרורו של המבקש לחלופת מעצר ללא קבלת תסקיר מאת שירות המבחן. בית המשפט המחוזי קיבל את הערר, וקבע כי המבקש יישאר במעצר עד למתן החלטה אחרת. בתוך כך נקבע כי העבירות המיוחסות למבקש הן עבירות אלימות חמורות, ושבניגוד לקביעתו של בית משפט השלום אין מדובר באירועים שנמשכו על פני תקופה קצרה בלבד; ולפיכך לא היה מקום לשחרר את המבקש למעצר בית טרם שיונח לפני בית המשפט תסקיר שבו תיבחן מסוכנותו של המבקש ועל בסיסו ניתן יהיה לגבש חלופה ראויה שתאפשר לאיין את המסוכנות הנשקפת ממנו. בד בבד, הורה בית המשפט המחוזי לשירות המבחן לערוך תסקיר מעצר בעניינו של המבקש

בקשת רשות הערר

7. בבקשת רשות הערר טוען המבקש כי בית המשפט המחוזי שגה בכך שקיבל את הערר שהוגש על ידי המשיבה. ראשית, בשל המעצר הלא חוקי, לטענתו, שבו שהה מיום 24.8.2022 שעה 16:00 ועד למועד הדיון שהתקיים ביום 25.8.2022. שנית, בשל הטענה כי שירות המבחן הוא אך כלי עזר בידי בית המשפט, שאין לו כל יתרון על פני בית המשפט עצמו; ולפיכך לא היה מקום להורות על עריכת תסקיר מעצר ככל שהמפקחים שהוצעו נמצאו מתאימים. שלישית, בשל הפגיעה במראית פני הצדק ובכללי הצדק הטבעי שנובעת מהחלפת המותב בבית המשפט המחוזי. לטענת המבקש, השופט א' קולה התכוון לשחררו לחלופת מעצר ללא עריכת תסקיר, לאחר מציאת מפקחים מתאימים; ואילו השופט ג' צפירי התעלם מהדיונים שנערכו בפני השופט קולה ומההערות שנשמעו מצד בית המשפט במהלכם.

דיון והכרעה

8. לאחר שעיינתי בבקשת רשות הערר ובנספחיה, הגעתי לכלל מסקנה כי דינה להידחות אף מבלי להידרש לתגובת המשיבה. הלכה ידועה היא כי בקשת רשות ערר "בגלגול שלישי" נבחנת על פי אמת מידה מצמצמת, שהותוותה בפסק הדין בעניין רע"א 103/82 חניון חיפה בע"מ נ' מצת אור (הדר חיפה) בע"מ, פ"ד לו(3) 123 (1982). הלכה זו הוחלה זה מכבר גם בהליכים פליליים, ועל פיה תינתן רשות ערר רק במקרים חריגים המעוררים שאלה עקרונית שחורגת מעניינים הפרטי של הצדדים או שמתקיימות בהם נסיבות ייחודיות המצדיקות התערבות (ראו מני רבים: בש"פ 5702/22 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 6 (2.9.2022); בש"פ 3927/22 עקל נ' מדינת ישראל (10.6.2022); בש"פ 3699/22 פרחי נ' מדינת ישראל, פסקה 4 (6.6.2022)). כפי שיבואר, המקרה דנן אינו בא בגדר חריגים אלו.

9. מעצרו של המבקש אכן הוארך שלא בנוכחותו ביום 24.8.2022, בניגוד להוראות סעיף 57(א) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: חוק המעצרים) שקובע כי דיון בערר יתקיים בפני העצור. אף על פי כן, בפסיקתו של בית משפט זה כבר נקבע כי פגם שנפל בהליך המעצר אינו מאיין את סמכותו של בית המשפט להכריע בבקשת המעצר לגופו של עניין (בש"פ 3718/22 אזולאי נ' מדינת ישראל, פסקה 5 (1.6.2022); בש"פ 3401/17 מדינת ישראל נ' ג דאת, פסקה 6 (24.4.2017); בש"פ 8763/16 ניאזוב נ' מדינת ישראל, פסקה 16 (23.11.2016)). לנוכח אופי הפגם מצד אחד ואופיין של עבירות האלימות החמורות שמיוחסות למבקש מן הצד האחר, אין בהארכת המעצר שלא בנוכחותו כדי להכריע את הכף.

10. בכל הנוגע לעריכת תסקיר המעצר, בבקשה נטען כי בית המשפט אינו חייב להפנות נאשם לשירות המבחן לצורך עריכת תסקיר וכי הוא רשאי לשחררו לחלופת מעצר על סמך התרשמותו הבלתי אמצעית מן המפקחים המוצעים; כפי שאכן נקבע בעניינו של המבקש בבית משפט השלום. ברם, החלטה של הערכאה הדיונית בנוגע לשחררו לחלופת מעצר אינה חסינה מפני ביקורת שיפוטית של ערכאת הערעור (בש"פ 5783/21 בשקין נ' מדינת ישראל, פסקה 6 (9.9.2021)). במקרה זה מסקנתו של בית המשפט המחוזי הייתה שונה מזו של בית משפט השלום, ולא מצאתי מקום להתערב בה. העבירות החמורות המיוחסות למבקש מקימות חזקת מסוכנות סטטוטורית על פי סעיף 21(א)(1)(ג)(5) לחוק המעצרים, ולא נפל פגם בקביעתו של בית המשפט המחוזי שלפיה המבקש ימשיך לשהות

במעצר כל עוד לא יוגש תסקיר שיסייע בהערכת מסוכנותו ויתן דעתו לטיב החלופה הנדרשת בהתאם.

עוד בהקשר זה טוען המבקש כי המותב הראשון שדן בערר אכן התכוון להורות על שחרורו לחלופת מעצר גם ללא תסקיר מאת שירות המבחן, ואילו המותב החדש שהורה על עריכת התסקיר התעלם מהדיון שנערך בפני המותב הקודם. גם לגבי טענה זו, לא מצאתי כי היא מצדיקה מתן רשות ערר "בגלגול שלישי". למבקש אין זכות קנויה לבחור את המותב שידון ויחליט בעניינו (ראו בש"פ 214/18 יברגימוב נ' מדינת ישראל, פסקה 5 (16.1.2018)), לא כל שכן מקום שאין עיגון בהחלטת המותב הקודם לדברים שנטען כי נאמרו על ידו. זאת ועוד, אף לגופו של עניין לא מצאתי שנגרם למבקש עיוות דין כתוצאה מהשינוי בזהות המותב. בית המשפט המחוזי קבע כי לנוכח העבירות החמורות המיוחסות למבקש, לא ניתן לשחררו לחלופת מעצר ללא קבלת חוות דעת מקצועית שתבחן את עצם קיומה של חלופה שיכולה לאיין את מסוכנותו של המבקש כמו גם את טיב החלופה הנדרשת. החלטה זו עולה בקנה אחד עם פסיקתו של בית משפט זה, שלפיה במקרים שבהם לא ברור אם חלופת מעצר תסכון או שקיים קושי לעמוד על טיבה של החלופה הנדרשת - יש להידרש לתסקיר מאת שירות המבחן (בש"פ 27/15 יונס נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (15.1.2015); בש"פ 3562/22 אל קריני נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (26.5.2022); בש"פ 8722/21 פלא נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (5.1.2022)). העבירות המיוחסות למבקש הן חמורות ביותר, וכאמור אף מקימות חזקת מסוכנות סטטוטורית, כך שאכן ראוי לבחון באמצעות תסקיר את האפשרות לאיין את המסוכנות הנשקפת מהמבקש באמצעות חלופת מעצר, ואין מקום להתערב בהחלטתו של בית המשפט המחוזי בעניין זה.

11. סוף דבר, הבקשה נדחית.

ניתנה היום, י"ח באלול התשפ"ב (14.9.2022).

שׁוֹפֵט